

ความหมายและสภาพปัญหาทางการเมือง

ในการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์ถือว่า มนุษย์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของระบบการ
การเมืองโดยจะวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ และองค์ประกอบแห่งพฤติกรรม
อย่างเป็นระบบ(system) และเป็นกระบวนการ(process)แต่ในความเป็นจริง มนุษย์แม้จะอยู่
ในระบบการเมืองเดียวกัน ก็จะมีพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไปมากมาย ดังเช่นที่
อริสโตเติล ได้กล่าวว่า มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง มีความแตกต่างจากสัตว์อื่น ๆ ในโลกนี้ซึ่งต่าง
ดำรงชีวิตอยู่ด้วยสัญชาตญาณเป็นหลัก แต่มนุษย์นั้นเป็นสัตว์ที่นอกจากจะมีสัญชาตญาณแล้ว ยัง
เปี่ยมมาด้วยการดำเนินชีวิตและชุมชนที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกัน ก็พัฒนาการขั้นสูงสุดเป็นชุมชน
ทางการเมือง ชุมชนทางการเมืองมิได้อยู่เพียงเพื่อคนในชุมชนจะมีชีวิตอยู่ได้ไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น
หากอยู่เพื่อชีวิตที่ดีด้วย การที่มนุษย์จะสามารถบรรลุถึงการดำรงอยู่เพื่อชีวิตที่ดีได้นั้น จำเป็นที่
ที่มนุษย์จะต้องมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในสังคม นักปรัชญาการเมืองในอดีตต่างก็ยอมรับว่า
ถ้าเราจะทำความเข้าใจระบบการเมืองและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบการเมืองแล้ว

¹The Politic of Aristotle, Translated with note by Ernest Barker (London : Oxford University Press , 1957), Chapter 2, p.6.

²Max Weber, Politics as a Vocation, from Max Weber, ed. H.H. Gert and C. Wright Mills (New York : Oxford University Press, 1946), p. 78.

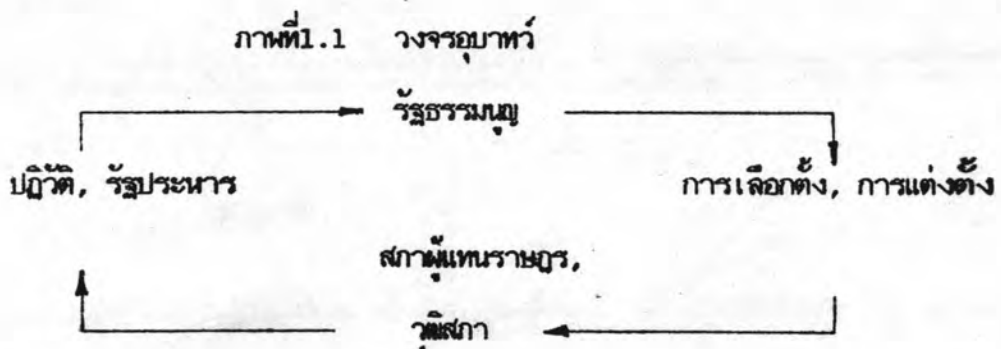
เราต้องศึกษาและทำความเข้าใจถึง พื้นฐานในธรรมชาติที่แท้จริง และมูลฐานแห่งพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ องค์ประกอบที่เป็นสิ่งกำหนดเบื้องต้นต่อการแสดงออกหรือพฤติกรรมทางการเมืองโดยพิจารณาจาก แรงจูงใจ ทัศนคติ บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการกำหนดพฤติกรรมทางการเมือง

พฤติกรรม(behavior)เกิดขึ้นจากกิจกรรม(activity) ซึ่งเป็นหน่วยเริ่มต้นหลายๆอย่างรวมเข้าจนกลายเป็นพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งกิจกรรมต่างๆเหล่านี้จะดำเนินอยู่ตลอดเวลา เช่น เดิน กิน ทำงาน ฯลฯ และปรากฏอยู่เสมอว่า มนุษย์มักจะทำกิจกรรมต่างๆ มากกว่าหนึ่งอย่างในเวลาเดียวกัน โดยปกติพฤติกรรมจะมีเป้าหมายเป็นพื้นฐานซึ่งเกิดขึ้นจากแรงจูงใจ (motive) ที่ปรารถนาจะได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายบางอย่าง แต่ส่วนมากบุคคลจะไม่รู้สึกตัวว่า เขามีเป้าหมายพิเศษอยู่ในใจ ดังนั้นมนุษย์เราจึงมักสงสัยอยู่บ่อย ๆว่า "ทำไมตนเองจึงกระทำเช่นนั้น" และเหตุผลของการกระทำเช่นนั้น มักไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับของจิตใต้สำนึก ซึ่งจิตใต้สำนึกส่วนที่ได้ไตร่ตรองแล้วนี้จะเป็นตัวกระตุ้นหรือจูงใจ ให้เกิดบุคลิกภาพ ทัศนคติของบุคคลที่แตกต่างกันด้วย

พฤติกรรมทางการเมืองเป็นวิถีชีวิตประการหนึ่งของมนุษย์ในสังคม กิจกรรมทางการเมืองเกี่ยวข้องกับชีวิตและผลประโยชน์ของมนุษย์ในทุกระดับ ทั้งในสังคมระดับชาติ ระดับท้องถิ่น หรือแม้แต่ในกลุ่มคนธรรมดาทั่วไปอันมีผลเนื่องมาจากปัจจัยด้าน แรงจูงใจ ทัศนคติและบุคลิกภาพ ในระบอบประชาธิปไตยนี้ ประชาชนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายใด ๆ ที่มีผลกระทบกระเทือนถึงตน ตลอดจนการเข้าร่วมมือหรือแข่งขันในกระบวนการทางการเมืองเพื่อให้การดำเนินการใด ๆ เป็นไปตามเจตนาของของตน โดยหลักการนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะโดยการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในฐานะฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ หรือแม้แต่ในฐานะประชาชน ผู้คอยเอาใจใส่ดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนของตนในองค์การปกครอง การปฏิบัติหน้าที่ของประชาชนในลักษณะต่างๆ อันเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมทางการเมือง ที่สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ในกระบวนการและวิธีการของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนเกิดความสำนึกในความสำคัญของ

ชาติ เสรีภาพทางการเมืองและเกิดความตื่นตัวที่จะใช้สิทธิทางการเมืองหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ด้วยความรับผิดชอบต่อประโยชน์ของส่วนรวม³

หากนับเวลาดังแต่ 24 มิถุนายน 2475 มาจนถึงปัจจุบันนี้เป็นเวลาเกือบ 60 ปีแล้วที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่การปกครองไทยยังไม่สามารถพัฒนาให้ก้าวหน้าไปสู่ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจะพบว่า มีการปฏิบัติ รัฐประหารล้มล้างการปกครองอยู่เสมอ บางครั้งคราวอาจจะมีแนวโน้มที่แสดงให้เห็นว่า ประชาธิปไตยของไทยกำลังพัฒนาไปสู่ทิศทางที่ถูกต้องและเริ่มจะมีความมั่นคง แต่ท้ายที่สุดก็ไม่สามารถหลุดพ้นไปจากสิ่งที่นักวิชาการ เรียกว่า "วงจรอุบาทว์"⁴ ทางการเมืองไทยไปได้ดังภาพที่ 1.1

ในส่วนของผู้ประชาชน โดยพื้นฐานของการปกครองถือว่า อำนาจอยู่ที่ประชาชน ดังนั้นประชาชนจะต้องเข้ามาใช้อำนาจทางการเมืองให้มากที่สุดจึงจะบรรลุเป้าหมาย แต่ที่ปรากฏว่า ประชาชน

³ ประหยัด หงษ์ทองคำ, การพัฒนาทางการเมือง (กรุงเทพมหานคร : นานีอักษร การพิมพ์, 2519), หน้า 45-47.

⁴ สุขุม นวลสกุล และ คณะ, การเมืองการปกครองไทย (กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531), หน้า 92.

ขาดความสนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจัง เนื่องจากประชาชน ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการปกครองตนเอง ประชาชนมักพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่และถือประโยชน์ส่วนบุคคล และมักคิดว่า เรื่องการปกครองเป็นหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางจะเป็นผู้ดำเนินการ

เหตุการณ์ในทางการเมืองของไทยที่เกิดขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือให้ความสนใจเฉพาะการไปเลือกตั้งเป็นครั้งคราวเท่านั้น นอกจากนี้ประชาชน ยังขาดแรงจูงใจ ในการที่จะกระทำกิจกรรมทางการเมือง มีทัศนคติต่อระบบและกระบวนการทางการเมืองในเชิงลบ อันรวมถึงเหตุการณ์และอุปนิสัยทางการเมืองที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย ในด้านของรัฐบาล เสถียรภาพของรัฐบาลก็มีสภาพที่ไม่มั่นคง นักการเมืองยังขาดระเบียบวินัย มีความแตกแยกภายในพรรค แม้ในระยะเวลา 20-30 ปีที่ผ่านมา จะมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่าง ๆ หรือโครงการนโยบายของรัฐบาล ที่ต้องการส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจในระบบการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตย รวมถึงการส่งเสริม การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กันไป แต่สภาพการดังกล่าวยังคงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ยังคงมีความยากจน ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ และมองไม่เห็นถึงประโยชน์ที่แท้จริงของระบบการเมืองการปกครอง ปัญหาการกระจายรายได้และขยายบริการของรัฐยังไม่เพียงพอและทั่วถึง ซึ่งผลจากการพัฒนาประเทศ สำหรับประชาชนในส่วนใหญ่ ๆ ยังคงอยู่ในสภาพความยากจน ไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้ จึงมีผลทำให้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการแสดงออกซึ่งเหตุการณ์ในทางการเมืองลดน้อย ตามไปด้วย ประชาชนไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ ขาดมูลเหตุจูงใจในการที่จะกระทำ

⁵ ชูวงศ์ ฉายะบุตร, "ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น," ใน บทความและรายงานการสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมนักข่าวแห่งประเทศไทย, 2509), หน้า 20.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 39-44.

กิจกรรมทางการเมือง จึงเป็นเป็นผลให้นักการเมืองอาศัยข้อบกพร่องและปัญหาต่างๆ ที่ประชาชน
 ได้รับมาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์หรือสร้างความชอบธรรมให้กับตนเอง ซึ่งผิด
 ไปจากหลักการ ระบบ แบบแผนและอุดมการณ์การของประชาธิปไตยที่ถูกต้อง และที่ควรจะเป็น

จากผลการศึกษาของนักวิชาการในประเทศตะวันตกพบว่า บุคคลที่มีฐานะในทาง
 เศรษฐกิจต่างกันเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองแตกต่างกันมาก บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและ
 สังคมต่ำได้แก่ ผู้ที่มีการศึกษาน้อยประกอบอาชีพที่ไม่มั่นคงและมีรายได้น้อยมาก ซึ่งเป็นคนส่วน
 มากของประเทศ บุคคลเหล่านี้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบระดม (mobilized partici-
 pation) คือ การถูกชักจูงโดยกลไกของรัฐและสังคม มากกว่าที่จะตัดสินใจเข้าร่วมแบบตัวเอง
 (autonomous participation) เหมือนคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ลักษณะดัง
 กล่าวนั้น มีผลกระทบต่อกรอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยอย่างสูง โดยเฉพาะเป็นปัจจัย
 หนึ่งเนื่องในให้กลไกของรัฐและกระหน่ำที่เหมือนกับกลไกของการปกครองแบบอำมาตยาธิปไตยคือ
 เป็นประชาธิปไตยในรูปแบบเท่านั้น⁷

จากทฤษฎีและแนวความคิดของนักปราชญ์ทางการเมืองยุคต่าง ๆ ในทางรัฐศาสตร์
 ที่เราได้ศึกษา ส่วนใหญ่เป็นทฤษฎีที่เริ่มต้นกำเนิดมาจากทฤษฎีและแนวความคิดของประเทศตะวันตก
 ซึ่งสร้างและพัฒนาตามสภาวะทางการเมืองเศรษฐกิจ ระบบวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และสังคม
 ของประเทศเหล่านั้น ซึ่งมีความแตกต่างกับสังคมไทยในหลายๆด้านอย่างชัดเจน ดังนั้นการจะนำ
 เอาทฤษฎีต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้ในสังคมที่แตกต่างกันโดยเฉพาะกับสังคมไทย จึงไม่ประสบผลสำเร็จ
 เท่าที่ควร ล้มลุกคลุกคลานและมักประสบกับ "ความอับจนทางปัญญา" ในการอธิบายปรากฏการณ์

⁷ดู Thak Chaloehtiarana, Thai Politics : 1932 - 1957

(Bangkok : Social Science Association of Thailand, 1973).

และพฤติกรรมทางการเมือง* ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วการศึกษาทางรัฐศาสตร์อาจถือได้ว่า เป็นวิชาที่ ถูกกำหนดและครอบงำ โดยกระแสแนวความคิดของฝ่ายตะวันตกเป็นฝ่ายตีกรอบในการศึกษา ดังนั้น การที่เราจะนำเอาทฤษฎีและแนวความคิดต่าง ๆ เหล่านี้มาปรับใช้ในสภาพทางการเมือง ของไทย จึงควรนำเอาต่อองค์ความรู้บางส่วนที่ได้รับไปใช้ดัดแปลงให้เหมาะสมกับภาวะแวดล้อม และข้อเท็จจริงของสังคมต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง กับมูลฐานแห่งพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ อันได้แก่ แรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและ อุปนิสัยทางการเมือง ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและแม่แบบบริบท(context) ทางสังคม ของไทยซึ่งแตกต่างจากระบบการเมืองของประเทศตะวันตกอย่างมากมา

ด้วยเหตุดังกล่าว ทำให้การศึกษาทางการเมืองของประเทศไทยจึงควรสนใจในองค์ ประกอบอันมีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมือง เพื่อปรับปรุงดัดแปลง ทฤษฎี และ แนวความคิดในทางรัฐศาสตร์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมไทยที่สำคัญคือ จากสมมติฐาน ที่ว่า เราสามารถเข้าใจการเมืองได้อย่างเป็นระบบ เพราะกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้น อย่างเป็นกระบวนการ (process) และภายในกระบวนการนั้น เราสามารถหาข้อสรุปทั่วไป จากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นแบบแผน (pattern) ได้ โดยการพัฒนาจากความเชื่อเกี่ยวกับ แรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยอันก่อให้เกิดพฤติกรรมทางการเมือง และการดำรงอยู่ ของสังคมมนุษย์ จากการศึกษากระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทยเราจะ พบว่า ระบอบเมืองการปกครองของชาติตะวันตก เป็นระบอบการเมืองการปกครองที่เริ่มจาก ตัวของประชาชนเองกล่าวคือ ประชาชนมีความสำนึกในสิทธิและหน้าที่ คำนึงถึงประโยชน์ส่วน รวมมีความสนใจและแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ทางการเมืองสูง มีทัศนคติต่อระบบการเมืองและกระบวนการทางการเมืองในแบบประชาธิปไตย

* ชัยวัฒน์ สุ่มทวนิช, พิลึกกับการเมือง : สู่ทฤษฎีทั่วไปทางการเมือง (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), หน้า 2 .

รวมถึงพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ซึ่งระบบดังกล่าว เริ่มต้นด้วยพื้นฐานจากการปกครองในท้องถิ่น ที่แสดงถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมของเขาอย่างแท้จริง และได้มีการสั่งสมความรู้ การปฏิบัติต่างๆ จนก่อตัวเป็นรูปแบบของการปกครองที่เป็นแบบเฉพาะแบบหนึ่งขึ้นมา ที่สอดคล้องกับพื้นฐานแห่งธรรมชาติทางการเมืองของคนในสังคม สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตชนธรรมนิยม ประเพณีและวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้ว่า แนวความคิดในการปกครอง (หมายถึง การจัดการ การดำเนินการปกครอง) ในระบอบประชาธิปไตยนี้ จะต้องเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน เพราะเมื่อประชาชนดำเนินการหรือได้กำหนดรูปแบบของการปกครองขึ้นมาได้เอง ระบบ หรือวิธีการย่อมจะสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชาติ (life of nation)

ฉะนั้นจากจุดนี้ทำให้เราสามารถที่จะตั้งคำถามได้ว่า ประการที่ 1 ถ้าระบบการเมืองการปกครอง เป็นกิจกรรมที่ดำเนินไปโดยมีเป้าหมายและเป็นระบบแล้ว ทำไมพฤติกรรมหรือการแสดงออกทางการเมืองของไทยจึงยังไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย และไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สัมผัสคลุกคลานอยู่เสมอมา นั่น มีสาเหตุเนื่องจากอะไร ประการที่ 2 อะไรคือ แรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของมนุษย์ ที่ทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และ/หรือเลือกที่จะไม่กระทำการหรือแสดงพฤติกรรมอย่างนั้น ประการที่ 3 มนุษย์ในสังคมวัฒนธรรมเดียวกันจะมีความคล้ายคลึงและมีความแตกต่างทางแรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและความแตกต่างเหล่านั้น มีผลกระทบต่อการระบบการเมืองการปกครองของมนุษย์อย่างไรบ้าง

แต่ในกรณีของประเทศไทย จากการที่คณะราษฎรได้นำเอารูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยของอังกฤษมาปรับใช้ แต่ไม่ได้คำนึงถึง ปัจจัยของมรดกแห่งพฤติกรรมทาง

⁹Alexis de Tocqueville, Democracy in America (New York : Alfred A. Knopf, 1946), p. 9.

การเมืองของไทยโดยเฉพะอย่างยิ่ง แรงจูงใจ,ทัศนคติ,บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองหรือวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยว่า สอดคล้องและจะเอื้ออำนวยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ แต่พยายามที่จะกำหนดให้ประชาชนได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต พฤติกรรมการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับระบอบการเมือง การปกครองในแบบประชาธิปไตย โดยไม่ได้คำนึงถึงมูลฐานแห่งพฤติกรรม หรือวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของประชาชนในสังคมที่แท้จริงผลก็คือว่า ทำให้ระบอบประชาธิปไตยของไทยที่นำมาปรับใช้ยังคงอ่อนแอ ขาดพลัง และยังไม่สามารถที่จะพัฒนาให้ก้าวหน้าไปสู่ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ ซึ่งถ้าเรามองย้อนไปในมุกกลับกันก็จะพิจารณาได้ว่า เราควรจะทำความเข้าใจมูลฐานแห่งพฤติกรรม การดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมไทยให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ แล้วพยายามสร้างรูปแบบของระบบการเมืองการปกครองที่ให้หลักการหรืออุดมการณ์ของประชาธิปไตยให้เข้ากับปัจจัยพื้นฐานแห่ง แรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพทางการเมือง วัฒนธรรมของประชาชนในสังคม จึงน่าที่จะทำให้การพัฒนาทางการเมืองของไทยไปสู่ความสำเร็จได้

จากคำกล่าวที่ว่า กิจกรรมทางการเมืองจะเกิดขึ้นไม่ได้ ในสุญญากาศทางการเมือง (political activity never exists in political vacuum) ดังนั้นสิ่งสำคัญในการพิจารณาถึง แนวโน้มแห่งพฤติกรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้นคือ วัฒนธรรมทางการเมือง ขนบธรรมเนียมประเพณีของประชาชนในท้องถิ่น ที่สัมพันธ์กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งถือว่าเป็นสภาพบริบท(context) ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์อย่างมาก และดำเนินอยู่ตลอดเวลาทั้งนี้เพราะการศึกษาปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองยังอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการศึกษาในเรื่องหนึ่งๆ อย่างมากมาย การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษา ภายใต้กรอบของวัฒนธรรมทางการเมือง หรือสภาพบริบท(context) ทางสังคม ที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของมนุษย์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีลักษณะที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของกฎหมายขึ้นอยู่กับอุดมการณ์ทางการเมือง ความเท่าเทียมกัน การแบ่งแยกบทบาทของระบบการเมือง สังคมไทยยังคงยอมรับการมีผู้นำที่เข้มแข็งและมีบารมี นิยมอำนาจ ความรู้สึกมีกันน้อย สันติสุข พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ สังคมไทยเป็น

สังคมที่ขาดพลังทางการเมืองที่เป็นกลุ่มก้อน ขาดการรวมกลุ่ม มีทัศนคติและค่านิยมที่ขัดการใช้ อำนาจในระดับครอบครัว ซึ่งมีบิดาเป็นศูนย์กลางขยายตัวออกไป มีลักษณะเป็นปัจเจกนิยมสูง สภามหาวิทยาลัยไทยดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ประชาชนขาดความเข้าใจในทางการเมือง คิดว่าการ เมืองเป็นเรื่องของผู้มีบุญ ความตื่นตัวและความสำนึกทางการเมืองในการเข้าไปมีส่วนร่วมใน การปกครองจึงมีน้อย ประกอบกับปัญหาความยากจน มุ่งเน้นแต่การประกอบอาชีพของตนมากกว่า ปัญหาด้านการปกครอง จึงทำให้ไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมหรือแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ทางการเมือง

ดังนั้นลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองของไทย น่าจะมีลักษณะที่เน้นหนักไปทาง อำนาจนิยมมากกว่าประชาธิปไตย อันเป็นมรดกของลักษณะชนบทรอบเมืองประเพณี ค่านิยมของ สังคมไทย มาแต่โบราณกาลและยังคงฝังรากแน่นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ความสำคัญของปัญหาทางการเมือง

ในหนังสือ The Behavioral Persuasion in Politics ไฮน์ช ยูเลา (Heinz Eulau) นักรัฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์ที่มีชื่อเสียง ได้กล่าวถึงแก่นของการศึกษารัฐศาสตร์ว่า รากฐาน(ของรัฐศาสตร์)คือ ตัวมนุษย์ ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่าการกล่าวถึงการเมืองการปกครองของ มนุษย์จะมีความหมายใด ๆ ได้หากปราศจากการกล่าวถึงซึ่งความเชื่อ การกระทำ และค่านิยม มนุษย์เป็นผู้สร้างชาติสร้างอาณาจักรสรรค์สร้างประเพณีและสถาบัน คิดค้นสัญลักษณ์และระเบียบ ข้อบังคับ ก่อสงคราม ปฏิวัติและสร้างสันติภาพ ในทางรัฐศาสตร์คือการศึกษากว่า ทำไมมนุษย์ จึงคิดสร้างสรรค์การปกครองของมนุษย์ขึ้นมา มนุษย์ตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกนโยบายสาธารณะ กันอย่างไรและทำไมจึงตัดสินใจเช่นนั้น และการเมืองหมายถึง สภาพการณ์และผลที่เกิดขึ้นจาก การกระทำของมนุษย์

ในเมื่อสิ่งที่เป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในทางรัฐศาสตร์คือตัวมนุษย์¹⁰ เราจึงต้องให้ความสนใจใน เรื่องของมนุษย์มากกว่าสิ่งใดๆ และที่สำคัญคือ เราจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเพื่อมนุษย์โดยหลักเสียไม่ได้ ฉะนั้น รากฐานที่สำคัญทั้งปวงของการศึกษาทางรัฐศาสตร์ จึงอยู่ที่ตัวมนุษย์ มนุษย์ได้พัฒนาตัวเองในด้านการเมือง การปกครองที่เป็นระบบและมีเหตุผลมาเป็นเวลานานแล้ว แต่การเมืองการปกครองก็ยังเป็นเรื่องอันตรายอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ กล่าวคือ เป็นทั้งกิจกรรมที่มนุษย์จะหาความดี บำเพ็ญคุณประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ได้หรืออาจทำความชั่ว ก่ออันตรายให้กับตัวเองและผู้อื่นอย่างใหญ่หลวงได้เช่นกัน¹¹ การเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ เป็นรากฐานของการเข้าใจปรากฏการณ์ทั้งปวงในสังคมไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม การศึกษา การเศรษฐกิจ หรือแม้แต่การเมืองก็ตาม แม้ว่าในปัจจุบันเรายังมีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไม่มากนัก แต่นักวิทยาศาสตร์สังคม ก็จำเป็นต้องมีความเชื่อเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อเป็นรากฐานของการศึกษาปรากฏการณ์สังคมแต่ละประเภท เช่น ในการศึกษาวัฒนธรรม และสังคม นักมานุษยวิทยาและนักสังคมวิทยาก็ถือว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมอยู่คนเดียวไม่ได้และพฤติกรรมของมนุษย์ก็เป็นผลของการหล่อหลอมกลมกลืนกัน โดยวัฒนธรรมของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก ในเรื่องของการศึกษานักการศึกษาก็มีความเชื่อในความอ่อนไหวของพฤติกรรมโดยถือว่า พฤติกรรมของมนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดก็ได้ตามที่สังคมต้องการ ในเรื่องของเศรษฐกิจ นักเศรษฐศาสตร์ก็ถือว่า มนุษย์เป็นสัตว์เศรษฐกิจมีเหตุผลและจะเลือกกระทำแต่สิ่งที่เกิดประโยชน์แก่ตนเองมากที่สุด ส่วนในเรื่องของการเมือง นักรัฐศาสตร์ก็ถือว่า มนุษย์เป็นสัตว์การเมืองที่มีความเห็นแก่ตัว และการเมืองก็คือ การจัดสภาพของสังคม ให้มนุษย์ได้รับความพอใจมากที่สุด

¹⁰Heinz Eulau, The Behavioral Persuasion in Politics (New York : Random House, 1963), p. 3.

¹¹Bertrand de Jouvenel, " On the Nature of Political Science," The Pure Theory of Politics (New Haven : Yale University Press, 1963), pp. 29-40.

ในลักษณะเช่นเดียวกัน การศึกษาถึงแรงจูงใจ, ทักษะ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองจะช่วยให้เราตอบคำถามเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ได้มากมาย ทำให้เกิดความเข้าใจถึงพฤติกรรมและสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ในอันที่จะช่วยพยากรณ์ (predict) และควบคุม (control) พฤติกรรมนั้น ๆ¹²

ความเข้าใจ หมายถึงความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในธรรมชาติและปรากฏการณ์ของพฤติกรรมมนุษย์ที่แสดงออกในทางการเมือง ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปรากฏการณ์ทางฟิสิกส์เช่น ไฟฟ้า น้ำท่วม หรือปรากฏการณ์ทางจิตวิทยาที่เป็นพฤติกรรมของเอกบุคคล เช่น การร้องไห้และกลุ่มบุคคล เช่น การขบถกัฏกันย่อมต้องมีสาเหตุและสาเหตุอาจจะมีหลายประการผูกพันกันซับซ้อน ความเข้าใจจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเราสามารถที่จะบอกได้ว่าปรากฏการณ์ Y มีอะไรเป็นสาเหตุ โดยเขียนเป็นสมการในรูป

$$Y = f(x_1, x_2, \dots, x_n)$$

ในสมการนี้ Y เป็นปรากฏการณ์ x_1, x_2, \dots, x_n เป็นตัวการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ Y ส่วน f ย่อจากคำว่า ฟังก์ชัน (Function) ซึ่งแปลความง่าย ๆ ว่ามีสาเหตุมาจากดังนั้นในสมการข้างต้น จึงอ่านได้ว่า Y มีสาเหตุจาก x_1, x_2, \dots, x_n

การพยากรณ์ หมายถึง การคาดคะเนล่วงหน้าว่าจะเกิดหรือไม่เกิดปรากฏการณ์ การพยากรณ์เป็นผลของความเข้าใจเช่น เมื่อเข้าใจว่าเกิดจาก x_1, x_2 และ x_3 เราก็สามารถพยากรณ์ได้ว่า ถ้ามี x_1, x_2 และ x_3 เมื่อใด ย่อมจะเกิด เช่นกันพบว่า การที่เด็กร้องไห้และเอานิ้วไขก้น (Y) นั้น มีสาเหตุจาก (x_1) คือ เด็กมีความต้องการอะไรบางอย่าง (x_2) คือ ความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองและ (x_3) คือ การร้องไห้และเอานิ้วไขก้นในอดีตที่ผ่านมา ทำให้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงรับมาตอบสนองความต้องการของเด็กทุกครั้ง เราก็สามารถจะพยากรณ์ล่วงหน้าได้ว่าเด็กคนใดก็ตามถ้ามี x_1, x_2 และ x_3 แล้ว พฤติกรรมการร้องไห้และเอานิ้วไขก้นจะ

¹² สัจจิต บุญงการ และ คณะ, มนุษย์กับสังคม (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 25-26.

ต้องเกิดขึ้น การพยากรณ์ยังเป็นการทดสอบความเข้าใจด้วยว่า ถูกต้องหรือไม่ การพยากรณ์คิด
ผลลดย่อมแสดงว่า เรายังไม่เข้าใจหรือยังเข้าใจผิดอยู่ ดังตัวอย่างการร้องไห้หัวโขนนั้นข้างต้น
หากมี x_1, x_2 และ x_3 แล้ว การร้องไห้หัวโขนนั้นไม่เกิดตามมา ก็แสดงว่าความเข้าใจของเรา
ในเรื่องนี้ยังผิดอยู่

การควบคุม หมายถึง การทำให้เกิดหรือไม่เกิดปรากฏการณ์หนึ่งตามความต้องการ
ของคน เช่น ทำให้ฟ้าผ่าหรือไม่ฟ้าผ่าในทีใดทีหนึ่ง น้ำท่วมหรือไม่ท่วมบริเวณบริเวณหนึ่งร้องไห้หรือ
ไม่ร้องไห้และนักเรียนตักน้ำหรือไม่ตักน้ำ ฯลฯ¹³ การควบคุมเป็นผลของความเข้าใจ เมื่อเรา
เข้าใจสาเหตุของปรากฏการณ์ เราย่อมพยากรณ์การเกิดปรากฏการณ์นั้นได้และถ้าเราพยากรณ์
การเกิดปรากฏการณ์ได้ เราก็สามารถควบคุมให้ปรากฏการณ์เกิดหรือไม่เกิดได้โดยการควบคุม
ตัวการต่างๆ ซึ่งได้แก่ x_1, x_2, \dots, x_n เช่นถ้าเราต้องการให้เด็กร้องไห้หัวโขนนั้น เราก็
สามารถทำโดยสร้าง x_1, x_2 และ x_3 ขึ้น และถ้าไม่ต้องการให้เกิดเหตุการณ์ร้องไห้หัวโขนนั้น
เราก็ป้องกันไม่ให้ x_1, x_2 และ x_3 เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน

ในแง่ของการมองความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับสังคมแล้ว นักรัฐศาสตร์สมัยใหม่
ต่างยอมรับกันว่า จะแยกวิเคราะห์การเมืองในวงแคบโดยไม่คำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมทั้งมวลภายใน
สังคม และโครงสร้างอื่น ๆ ในการศึกษาถึงมูลฐานแห่งพฤติกรรมทางการเมืองเมื่อต้องการที่จะ
ทราบว่าการเมืองที่เป็นวิถีชีวิตที่เป็นจริง หรือการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการเมืองที่แท้จริงซึ่ง
การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว เป็นการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและ
สภาพแวดล้อมที่เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และกลุ่มบุคคลภายในชุมชนในวิถีชีวิต
ประจำวันของเขานั้น มีกิจกรรมอันเกิดจากปฏิสัมพันธ์ภายในชุมชนแต่เขาไม่สำนึกเขินอายว่าเป็น
การเมืองเพราะมันเป็นส่วนของวิถีชีวิตที่เป็นธรรมชาติมาเป็นเวลานาน ส่วนการเมืองที่เป็นทาง

¹³ ชัยพร วิชชาวุธ, การวิจัยจิตวิทยา (กรุงเทพมหานคร : สยามลชนการพิมพ์,
2519), หน้า 1-2.

การที่ได้รับมาเช่น เป็นการเมืองที่เขาถูกสั่งสอนให้รับรู้ แต่จะสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของเขาเล็กน้อย เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความเป็นจริงที่เขาจะหลีกเลี่ยงมันได้มากน้อยเพียงใด และจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นการเมืองที่เป็นทางการ มีโครงสร้าง กลไกและวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากการเมืองที่เป็นธรรมชาติเป็นพื้นฐานแห่งพฤติกรรมในทางการเมืองที่แท้จริง การดำรงอยู่ภายในชุมชนมาช้านานแล้ว โดยปกติประสิทธิภาพของการเมืองที่เป็นทางการมักจะลดต่ำลงต่อชุมชนที่อยู่ห่างไกล ศูนย์อำนาจรัฐ ดังนั้นความถี่ของกิจกรรมที่มาจากการเมืองที่เป็นทางการจึงมีหรือเกิดขึ้นได้น้อยมากเมื่อเทียบกับความถี่ของกิจกรรมทางสังคมที่มีอยู่ภายในชุมชน ฉะนั้นการศึกษาถึงพฤติกรรมในทางการเมืองจะต้องวิเคราะห์ให้ชัดเจนลงไปว่า การที่คนในชุมชนกระทำหรือแสดงพฤติกรรมในทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งลงไปนั้นเขากระทำไปเพราะพลังอำนาจบังคับ แรงจูงใจหรือการชักชวน การระดม (mobilize) จากรัฐหรือเกิดจากพลังของการร่วมมือภายในชุมชนซึ่งมีอยู่เดิมแล้วซึ่งสิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญ ในการนำไปสู่การศึกษาถึงมูลฐานหรือปัจจัยพื้นฐานของพฤติกรรมทางการเมือง¹⁴

โดยสรุปแล้ว ในความพยายามที่จะเข้าใจพฤติกรรมการเมืองของมนุษย์นั้น เราจะต้องทำการศึกษาทำความเข้าใจในธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์ว่า มีมูลฐานหรือปัจจัยอะไรบ้างเป็นตัวกำหนดซึ่งการที่เราทราบถึงมูลฐานแห่งพฤติกรรมทางการเมืองว่า มีส่วนที่สัมพันธ์กับสิ่งใดแล้วก็ย่อมมีประโยชน์ในการนำเอาองค์ความรู้ (body of knowledge) ไปบรรยาย อธิบาย และพยากรณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ได้ จะทำให้เกิดผลในการพัฒนาและส่งเสริมระบอบการเมืองให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์ต่อพื้นฐาน หรือธรรมชาติทางการเมืองของมนุษย์อย่างแท้จริง ก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านวิชาการ ทำให้เราทราบได้ว่าจากมูลฐานแห่งพฤติกรรมที่มีอยู่นั้น ทำให้แยกแยะได้ว่า ประเภทใดดีหรือไม่ดี สอดคล้องกับความต้องการของส่วนตัวของสังคมหรือ

¹⁴ ชัยอนันต์ สุกทวนิช, การเมืองแบบทางการกับการเมืองแบบธรรมชาติ

ของระบบการเมืองหรือไม่ นอกจากนี้ประโยชน์ในทางปฏิบัติคือ ทำให้เราสามารถนำเอาผล การศึกษาดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับการจัดระเบียบของสังคม และแก้ไขปัญหาที่เราประสบทั้งทาง ด้านส่วนตัว องค์กรและสังคมที่เราดำเนินอยู่สามารถที่เราจะแก้ไขปัญหา ความคุ้มครองป้องกันหรือ กำหนดเกณฑ์ให้สอดคล้องกับระบอบการเมืองที่เราปรารถนาจะให้ เป็นสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ตลอดจนการพัฒนาการบริหาร และการพัฒนาประชาชาติโดยรวม⁵

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

จากความสำเร็จของแรงจูงใจ, ทักษะ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของมนุษย์ สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม ทำให้ทราบว่ารากฐานที่สำคัญที่สุด ในการ ศึกษาทางรัฐศาสตร์คือ ตัวมนุษย์ ซึ่งมนุษย์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของระบบการเมืองและของ สังคม การศึกษาทางรัฐศาสตร์จะไม่สมบูรณ์ ถ้าไม่ศึกษาถึงพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดชนิดของระบบการเมืองและปรากฏการณ์ต่างๆในระบบการเมือง จำเป็นที่ จะ ต้องศึกษาและวิเคราะห์ถึง ความคล้ายคลึงและความแตกต่าง เพราะองค์ประกอบพื้นฐานของ พฤติกรรมมนุษย์ย่อมต้องมีความแตกต่างของ แรงจูงใจ, ทักษะ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ในแง่ใดแง่หนึ่งเสมอ แต่ภายใต้ความแตกต่างเหล่านี้เราจะพบว่ามีลักษณะเด่น (dominant traits) ของแรงจูงใจ, ทักษะ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ซึ่งผูกพันกับลักษณะทาง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของไทย แต่การศึกษาในครั้งนี้ได้มุ่งหวังที่จะอธิบายสาเหตุทางสังคม หรือวัฒนธรรมทางการเมืองที่ก่อให้เกิด แรงจูงใจ, ทักษะ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ฉะนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุ-เชิงผลระหว่างตัวแปร (causal analysis) ของข้อมูลเบื้องต้นในจังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

⁵ รัชนีกร เศรษฐรัฐ, สังคมวิทยาชนบท (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา-พานิช, 2528), หน้า 6-9.

ประการที่ 1 เพื่อที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมอะไรบ้าง ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดแรงจูงใจ,ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม

ประการที่ 2 เพื่อที่จะศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นว่า ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ในจังหวัดมหาสารคามจะมีลักษณะของ แรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองอย่างไร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ผลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามบนพื้นฐานของทฤษฎีและการออกแบบการวิจัยที่เหมาะสม เพื่อสรุปความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relation).

ประการที่ 3 เพื่อที่จะศึกษาว่า ในวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเดียวกัน ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคามจะมีแรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ที่มีลักษณะคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

ประการที่ 4 เพื่อที่จะศึกษาว่าจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อม บริบท หรือวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นแบบเดียวกัน ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคามจะมีแรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ที่มีส่วนสัมพันธ์กันอันมีผลต่อระบอบการปกครองอย่างไรบ้าง

ประการที่ 5 เพื่อสร้างเครื่องมือวัดผลทางการเมือง ในการศึกษาภาพรวมของแรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง รวมถึงอธิบายลักษณะทางการเมืองแบบต่าง ๆ ว่ามีความโน้มเอียงแบบประชาธิปไตยหรือแบบอำนาจอธิปไตย ให้ความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

สมมติฐานในการศึกษา

จากกรอบแนวความคิดและทฤษฎีของนักวิชาการตะวันตกเชิงจิตวิทยาการเมือง เรื่องปัจจัยในการกำหนดพฤติกรรมประกอบด้วย แรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง และแนวทางในการศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาโดยการตั้งสมมติฐานเชิงวิเคราะห์ (analytic hypothesis) โดยมีจุดประสงค์ เพื่อที่จะวิเคราะห์ผลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม บนพื้นฐานของทฤษฎีทางจิตวิทยาและเพื่อสรุปความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ จากข้อมูล (fact) ตามธรรมชาติและวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนั้นสมมติฐานในการศึกษา คือ

สมมติฐานที่ 1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง
เพศ, การศึกษา, อาชีพ, สถานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันจะมีอิทธิพลต่อการกำหนด แรงจูงใจ,
ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคามจะมีแนวโน้ม
ของแรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง แบบผสมระหว่างประชาธิปไตยและ
อำนาจนิยม ที่เน้นด้านอำนาจนิยมมากกว่าประชาธิปไตย

สมมติฐานที่ 3 จากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมและ
ท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง จะมีลักษณะหรือโครงสร้างของ
แรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองที่คล้ายคลึงกันในเรื่องเพศ แต่จะมีความ
แตกต่างกันในเรื่องของอาชีพ การศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจ

สมมติฐานที่ 4 จากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมและ
ท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งที่มีแรงจูงใจทางการเมืองระดับสูง
จะมีทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ที่เอื้ออำนาจต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
และผู้ที่มแรงจูงใจทางการเมืองในระดับต่ำ จะมีทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการ
เมืองที่เอื้ออำนาจต่อการปกครองในระบอบเผด็จการ

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่องแรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง ของผู้มีสิทธิ
ในการออกเสียงเลือกตั้งศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2535 โดยเป็นการศึกษาอย่างมีระบบ
ตามกรอบทฤษฎีทางจิตวิทยาการเมืองเป็นแนวทางในการอธิบาย สาเหตุที่สำคัญในการศึกษาใน
จังหวัดมหาสารคามครั้งนี้มีสาเหตุของความสำคัญคือ

ประการที่ 1 จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่อยู่ตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียง
เหนือมีเนื้อที่ 5,219.68 ตารางกิโลเมตร เป็นศูนย์กลางทางด้านการศึกษาจึงได้ชื่อว่าเป็น
"ดักศิลาแห่งอีสาน" เนื่องจากมีสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชนอยู่มากมายหลายแห่ง
การเลือกผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งเป็นกลุ่มในการศึกษาครั้งนี้ โดยเห็นว่า เป็นกลุ่มพลัง

ที่มีบทบาทสำคัญต่อการขยายงานทางการเมืองและระบบการเมือง มีโอกาสในการเข้าร่วม และแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองได้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ และมีความหลากหลายในระดับการศึกษา เพศ อาชีพ รวมถึงสถานะทางเศรษฐกิจอย่างชัดเจน

ประการที่ 2 จากการศึกษาถึงข้อมูลทางด้านพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ได้มีการแสดงออกและมีส่วนร่วมในทางการเมือง อยู่ในระดับสูงจากข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 พบว่า จังหวัดมหาสารคามมีจำนวนผู้มีสิทธิทางการเมืองเป็นอันดับ 2 รองจากจังหวัดยโสธร นั่นคือ มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 341,450 คน มีจำนวนผู้มีสิทธิ 307,987 คน คิดเป็นร้อยละ 90.20

จากการรอบความคิดและสมมติฐาน มุ่งที่จะอธิบายถึงมูลฐานแห่งพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ โดยการศึกษาในครั้งนี้ จะถือหน่วยระดับบุคคลเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (unit-of analysis) ซึ่งการใช้หน่วยบุคคลเป็นหน่วยสำหรับการวิเคราะห์นี้เนื่องจากว่า พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลก็คือ สิ่งที่กำหนดชนิดของระบบการเมือง และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบการเมืองนี้ โดยจะทำการศึกษากลุ่มประชากรคือ ประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม โดยมีคุณสมบัติเบื้องต้นเหมือนกันคือ จะต้องเป็นผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งหรือเป็นผู้มีสิทธิทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ คือมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มประชากรในการศึกษา (research population) โดยจะใช้การสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรตามวิธีการทางสถิติแบบการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ผสมกับการสุ่มอย่างเป็นระบบ (systematic sampling)

ข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจ,ทัศนคติ,บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม ก็มีข้อจำกัดในตัวเองหลายประการด้วยกัน คือ

1. ข้อมูลที่ค้นพบในการศึกษาในครั้งนี้ อาจจะใช้ได้เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งที่จำกัด หรืออาจใช้ประโยชน์ไม่ได้เลยเพราะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ, สังคมและการเมือง ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและค่อนข้างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น บางชุมชนเคยถูกพิจารณาด้วยเกณฑ์ลักษณะของความสัมพันธ์ของคนในชุมชนว่าเป็นชนบท แต่ในช่วงระยะเวลาไม่นานนัก อาจเปลี่ยนแปลงเป็นชุมชนที่เรียกว่า กึ่งเมือง ทำให้การศึกษาปรากฏการณ์ทางการเมืองต่างๆ ขาดความสมบูรณ์
2. วิธีการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางรัฐศาสตร์นี้ยังไม่ก้าวหน้าเพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับวิชาการสาขาอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ธรรมชาติทั่วไป ทั้งนี้เพราะการศึกษารัฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงแรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์เป็นตัวแปรที่ไม่สามารถจะควบคุมได้ ต้องหาเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความนึกคิดและการกระทำประกอบการพิจารณา ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ต้องเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ตามลักษณะของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นชนบทนั้น ทำได้ยากกว่าการค้นคว้าวิจัยทางด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะระบบการสื่อสาร การคมนาคมในชนบทไม่สะดวก ลักษณะของการตั้งบ้านเรือนส่วนใหญ่ก็อยู่กันแบบกระจายการหาข้อมูลต่าง ๆ ทำได้ยากลำบาก และต้องใช้เวลามาก บางครั้งอาจได้ข้อมูลที่ไม่มีค่าสมบูรณ์ เพราะไม่สามารถหาค่าตัวแปรที่ใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรได้

การกำหนดตัวแปรและนิยามสำคัญของการศึกษา

การศึกษารัฐศาสตร์เรื่องแรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของมนุษย์ในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม โดยจะสามารถกำหนดและนิยามตัวแปรจากปัญหาและสมมติฐานของการวิจัยได้ดังนี้

ตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม

- : เพศ
- : การศึกษา
- : อาชีพ
- : สถานะทางเศรษฐกิจ(รายได้)

ตัวแปรในการศึกษาแรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง

- : แรงจูงใจ
- : ทัศนคติ
- : บุคลิกภาพและอุปนิสัย

คำนิยามสำคัญในการศึกษา

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง สถานภาพของบุคคลที่จำแนกตาม เพศ (เพศชายและเพศหญิง) ระดับการศึกษา(ประถมศึกษาและต่ำกว่า, มัธยมศึกษา, ปริญญาตรี, ปริญญาโทและสูงกว่า) อาชีพ(รับราชการ, ธุรกิจ, การค้า, เกษตรกร, กรรมกร-ลูกจ้าง) และสถานะทางเศรษฐกิจ(รวย, ปานกลาง, ชากจน)

2. แรงจูงใจทางการเมือง หมายถึง แรงขับ(drives) ความต้องการ (needs) ความปรารถนา(desires) แรงกระตุ้น(urges) หรือแรงผลักดัน(forces) ที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล ที่จะกระตุ้นให้บุคคลแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันจะนำไปสู่เป้าหมาย(ends) และมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อกระบวนการทางการเมืองหรือระบบการเมือง ซึ่งแรงจูงใจต่างๆจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม โดยจะเป็นตัวกระตุ้นกิจกรรมและรักษาสถานะของกิจกรรมในทางการเมืองนั้นไว้ แรงจูงใจทางการเมืองประกอบด้วย

2.1 แรงจูงใจส่วนบุคคล เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นตามความต้องการทางสรีระ ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรักความอบอุ่น

2.2 แรงจูงใจทางสังคม เป็นแรงจูงใจของบุคคลที่มีความต้องการไม่สัมพันธ์ ใฝ่อำนาจ ใฝ่สัมฤทธิ์

3. ทัศนคติทางการเมือง หมายถึง ความโน้มเอียงของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้สึก นึกคิด อคติ ความเชื่อและการประเมินค่าต่อกระบวนการทางการเมืองหรือระบบการเมืองเป็นความ หรือที่แสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางการเมือง เป็นสิ่งบ่งชี้ถึงการแสดงออกทางการเมือง พฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิด โดยทัศนคติทางการเมืองแบ่งออกเป็น

3.1 ทศนคติแบบประชาธิปไตยมีลักษณะที่สำคัญคือ มีจิตใจที่ต้องการหรือเอื้ออำนาจต่อระบอบประชาธิปไตย การเคารพในสิทธิของผู้อื่น มีความไว้วางใจ การยอมรับศักดิ์ศรี ความเสมอภาค การพินาศติกาและเหตุผล

3.2 ทศนคติแบบอำนาจนิยมมีลักษณะที่สำคัญคือ มีจิตใจที่ต้องการหรือเอื้ออำนาจต่อระบอบเผด็จการ ไม่เคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่มีความไว้วางใจ ไม่ยอมรับศักดิ์ศรี ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา นิยมอำนาจ ไม่เคารพในกติกาและเหตุผล

4. บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง หมายถึง ผลรวมของการทำงานของจิตใจ อารมณ์ อุปนิสัย ความรู้สึกนึกคิด ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลซึ่งมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในทางการเมือง บุคลิกภาพและอุปนิสัยไม่ใช่พฤติกรรม (behavior) แต่เป็นพลัง (forces) ที่ทำให้นมนุษย์แสดงพฤติกรรมและรักษาสถานะของพฤติกรรมทางการเมือง ให้ความสอดคล้อง (consistency) ในสถานการณ์ต่างๆทางการเมือง อันประกอบด้วย

4.1 บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีลักษณะที่สำคัญ คือ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ความทะเยอทะยาน ความสำเร็จในชีวิต การแก้ปัญหา การใช้เหตุผล สถานะภาพและอุปนิสัยทางการเมืองที่เอื้ออำนาจต่อระบอบประชาธิปไตย

4.2 บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองแบบอำนาจนิยม มีลักษณะที่สำคัญ คือ มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ ความทะเยอทะยาน ความสำเร็จในชีวิตการแก้ปัญหาดด้วยความรุนแรง สถานะภาพและอุปนิสัยทางการเมืองที่เอื้ออำนาจต่อระบอบเผด็จการ นิยมผู้มีอำนาจ

การนำเสนอ

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจ, ทศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของ นิสิตสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม และเพื่อให้สอดคล้องวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัย จึงได้จัดทำนำเสนอออกเป็นส่วนใหญ่ ๆ คือ

ส่วนที่หนึ่ง เป็นการเสนอโครงการศึกษาที่เกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาแรงจูงใจ, ทศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง สภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากพฤติกรรมทางการเมืองได้ถูกเบี่ยงเบนไปจากที่ควรจะเป็น สมมติฐานในการศึกษา การกำหนด

และนิยามตัวแปร เพื่อเพิ่มความชัดเจนในรายละเอียดและสะดวกในการศึกษา ขอบเขตของ การศึกษา การนำเสนอรวมถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

ส่วนที่สอง เป็นการนำเสนอ ทฤษฎี แนวความคิดและขอบข่ายที่เกี่ยวข้องในการวิจัย อันประกอบด้วยแนวความคิดของนักปรัชญาว่าด้วยการเมืองการปกครอง ทฤษฎีว่าด้วยแรงจูงใจ ทฤษฎีว่าด้วยทัศนคติ ทฤษฎีว่าด้วยบุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง รวมถึงผลการศึกษาวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้เราสามารถมองเห็นโครงสร้างทางทฤษฎีและการวิจัยในเรื่องนั้นๆอย่าง สมบูรณ์ เปรียบเสมือนเข็มทิศ ในอันที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง

ส่วนที่สาม เป็นการนำเสนอถึงสภาพโดยทั่วไปและลักษณะทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในจังหวัดมหาสารคาม รวมถึงสภาพของบริษัท (context) หรือวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของมนุษย์

ส่วนที่สี่ เป็นการศึกษาถึง ระเบียบวิธีในการศึกษา ซึ่งมีหลักการและวิธีปฏิบัติอย่างละเอียดในการศึกษา เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์และปัญหาของการวิจัย การจำแนกข้อมูลต่าง ๆ การทดสอบแบบสอบถาม ความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม เครื่องมือในการศึกษา (CPTI)

ส่วนที่ห้า เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับการวางแผนวิเคราะห์ข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เก็บรวบรวมได้ในแต่ละส่วน รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลให้เหมาะสมกับการเลือกใช้ สถิติในการศึกษา

ส่วนที่หก เป็นการสรุปผลที่ได้จากการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงการเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องแรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. การศึกษาถึงแรงจูงใจ, ทัศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของผู้มีสิทธิ ในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม จะทำให้เข้าใจและสามารถวิเคราะห์ลักษณะ ของพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม ตลอดจนความ สัมพันธ์ระหว่างประชาชนและสิ่งแวดล้อม บริษัททั้งหลายได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ปราศจากอคติ

2. การศึกษาถึงแรงจูงใจ, ทศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม จะทำให้เรารู้จักตนเอง รู้จักคนอื่นและไม่กลายเป็นผู้ที่ถูกเรียกว่า "Ethnocentrist" หรือผู้ที่ตัดสินผู้อื่นโดยพื้นฐานทางวัฒนธรรมของกลุ่มตน

3. การศึกษาถึงแรงจูงใจ, ทศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคาม จะช่วยสร้างความเข้าใจในปัญหาของสังคมซึ่งจะนำไปสู่จุดเริ่มต้นของการวางแผน ปรับปรุงสภาพปัญหาและอุปสรรคของสังคมให้สำเร็จลุล่วงไปได้ช่วยเป็นแรงกระตุ้นให้นักวิชาการต่างๆ หันมาให้ความสนใจกับปัญหา ศึกษา ค้นคว้าและทำการวิจัยทางด้านนี้อย่างจริงจัง

4. การศึกษาในเรื่องนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเมืองการปกครองซึ่งใช้หลักการแห่งประชาธิปไตย ให้เข้ากับวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในชาติและสังคมต่าง ๆ หรือสามารถที่จะแก้ไขปัญหาทางการเมือง การปกครองให้ลุล่วงสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลและประชาชน

5. การศึกษาถึงแรงจูงใจ, ทศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดมหาสารคามจะนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ (body of knowledge) ในการศึกษาเหตุการณ์ทางการเมืองของมนุษย์ ในการที่จะ บรรยาย อธิบาย ทำนาย ตลอดจนควบคุมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ได้ ก่อให้เกิดผลในการพัฒนาและส่งเสริมต่อระบบการเมืองการปกครองให้ได้ผล โดยที่จะมุ่งที่จะชี้ปัญหา หรือประเด็นสำคัญ ๆ ที่ค้นพบจากเครื่องมือในการศึกษา แรงจูงใจ, ทศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมืองเพื่อนำไปสู่การตั้งสมมติฐาน (hypothesis) ใหม่ ๆ เพื่อการพิสูจน์และการศึกษาวิจัยต่อไป

6. สามารถพัฒนาและประยุกต์เครื่องมือวัดผลการตอบสนองทางรัฐศาสตร์ ที่มีประสิทธิภาพในการศึกษาถึงแรงจูงใจ, ทศนคติ, บุคลิกภาพและอุปนิสัยทางการเมือง รวมถึงการบ่งบอกให้ทราบถึงลักษณะของความถนัดเชิงในทางการเมือง อันเป็นประโยชน์ต่อการที่จะพัฒนาเครื่องมือในการศึกษาทางรัฐศาสตร์ให้มีความก้าวหน้า ทัดเทียมสาขาวิชาอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต